

Estudi de les disciplines de pronòstic a l'Edat Mitjana

03/2014 - Art i Història. Durant l'Edat Mitjana, diverses disciplines com l'endevinació, l'astrologia, la medicina i la meteorologia contenien elements de pronòstic. Però així com aquestes dues últimes es van acabar establint com a ciències, l'endevinació i l'astrologia han quedat fora del sistema científic occidental. Un estudi analitza de manera comparativa el desenvolupament d'aquestes disciplines a l'època medieval i mostra que la medicina i la meteorologia elaboren un nou concepte de pronòstic.

A més de les arts endevinatòries i de l'astrologia, una sèrie de disciplines medievals contenia elements de pronòstic, com ara la medicina i la meteorologia.

Igual que l'endevinació i l'astrologia, la medicina i la meteorologia es refereixen a la predicció d'esdeveniments futurs: el desenvolupament d'una malaltia, els canvis del clima #sobretot en la mesura que afectaven a l'agricultura#, etc. Mentre que la medicina, la meteorologia, així com altres disciplines de pronòstic, finalment s'establiren com a ciències, la legitimitat i l'eficàcia de les disciplines d'endevinació i de l'astrologia van romandre durant segles objecte de debats polèmics. Aquest desenvolupament va portar en última instància a la seva exclusió de l'*ordo scientiarum* occidental.

Mentre que hi ha una sèrie d'explicacions per a aquest procés, els estudiosos de la història intel·lectual han tendit a centrar-se exclusivament en els seus aspectes morals, jurídics i teològics. Aquest treball adopta una nova perspectiva i analitza l'estatut epistemològic de les arts endevinatòries i de l'astrologia en el context general del pronòstic científic en l'Edat Mitjana. Així doncs, explora, de manera comparativa, com les diferents disciplines de pronòstic es van desenvolupar dins del sistema medieval de les ciències d'acord amb la seva pròpia lògica interna.

En un primer pas es mostra com al segle XII les disciplines de pronòstic es comptaven entre les ciències tòpiques que, a diferència de les ciències demostratives, només permeten arribar a un coneixement probable, i no necessari. Al segle XIII, en canvi, s'establiren com un grup distint tant de les ciències tòpiques com de les demostratives, a saber, com a "artes coniecturales" - un terme que prové de la tradició mèdica.

Com explica Albert Magne (ca. 1206-1280), és propi de les disciplines conjecturals, que inclouen tant l'endevinació com la medicina, etc., no fundar-se en causes, tal i com ho fan les ciències de la tradició aristotèlica, sinó en signes. Malgrat que des d'aquesta perspectiva les disciplines de pronòstic apareixien totes com a ciències semiològiques, és a dir, ciències que es basen en la interpretació de signes, el seu desenvolupament ulterior presenta diferències remarcables.

Així, l'anàlisi mostra que la medicina i la meteorologia elaboren un nou concepte de pronòstic que els distingeix de les arts endevinatòries i de l'astrologia: contraposen al model tradicional de previsió global un model seqüencial que opera una integració de la probabilitat condicional dels esdeveniments esperats, el que permet l'opció de falsificar o almenys de revisar i adaptar un pronòstic. És doncs a l'Edat Mitjana on trobem els fonaments epistemològics del pronòstic científic.

Alexander Fidora

Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana

Fidora, Alexander. *Divination and Scientific Prediction: The Epistemology of Prognostic Sciences in Medieval Europe*. *Early Science and Medicine* 18(6): 517-535. 2013.